

Medlem af og i adskillige Aar som Formand for den danske Sømandsmissionforening, ligesom jeg i flere Aar har været Medlem af Bethelskibets Bestyrelse her i Kjøbenhavn, og det har altid været Tilfældet ikke blot ved Bethelskibets Møder her i Kjøbenhavn, men ogsaa i Ublandet, at vi have maattet henlægge Gudstjenesten til om Aftenen, fordi det var den Tid, hvor Søfolkene bedst kunde komme, og kunne de bedst komme til Gudstjeneste om Aftenen, ser jeg ikke, hvorfor de ikke ogsaa kunne komme til Møder og Forsamlinger om Aftenen. Jeg tilstaar, at det har overrasket mig at høre den Udtalelse, den stemmer ikke med det, jeg mener at have nogenlunde grundig Kendskab til med Hensyn til Søfolk.

Justitsministeren (Nellemann):

Naar jeg har fremlagt dette Lovforslag i Aar igen, er det, fordi jeg har tænkt mig det muligt, at man nu vilde afslutte den lange Række af frugtesløse Forhandlinger, der have været førte om denne Sag, med at se at komme til et Resultat. Jeg tror rigtig nok, at den allerdaarligste Vej, man kunde vælge dertil, vilde være at følge det ærede 6te Medlem for 1ste Kredts (Knudsen); thi det vilde være det samme som at begynde for fra igen, hvor vi begyndte i 1886, og det vilde sikkert føre til de samme Resultater. Det maa jo erindres, at den Gang dette Lovforslag blev indbragt, kunde det ikke samle Flertal i Udvalget om alle de Bestemmelser, det indeholdt, og den Uenighed, som allerede den Gang begyndte at vise sig, blev i Grunden større, jo længere Sagen blev drøftet. Saaledes som en æret Landsstingsmand for 11te Kredts (Th. Nielsen) ytrede, kan man vistnok med Sandhed sige, at Stillingen i det følgende Aar, i 1887, nærmest maatte betegnes saaledes, at der viste sig en haabløs Uenighed om Enkelthederne i Lovforslaget. At begynde forfra igen paa alt det, tror jeg derfor ikke vilde føre til noget Resultat, men derimod har jeg tænkt mig, at man, hvis man vilde fortsætte, hvor man slap sidst, og hvis man vilde blive ved i det Spor at se at tage, hvad man kunde blive enig om og lade ligge, hvad man ikke kunde blive enig om, dog maatte kunde tilvejebringe et Resultat. Under de Drøftelser, Sagen har været Genstand for i det andet Ting, er det i Almindelighed gaaet saaledes, naar denne Sag var for til 1ste Behandling, at der var godt Køb paa almindelige Udtalelser om, hvor megen Sympati man havde for Forslaget, og hvor gerne man vilde skaffe baade den ene og den anden Frihed om Søndagen. Men naar Sagen

blev henvist til et Udvalg, og man skulde til nærmere for sig selv og andre at klare sine Tanker paa dette Gebet, og navnlig skulde til at redigere i Lovsform, hvad man tænkte sig, begyndte Uenigheden; saa viste det sig, hvor overordentlig lidt man i Grunden kunde blive enig om. Saa var der en, der ikke vilde have den Slags Arbejder forbudne, og en anden, som ikke vilde have, at andre Arbejder skulde være forbudne osv., og saaledes som Sagen kom til at staa til sidst, stillede det sig, i det mindste efter min Opfattelse — og jeg tror ikke, jeg deri tager fejl — saaledes, at det viste sig, at man for det første ikke vilde kunne blive enig om noget med Hensyn til Landarbejderne, og for det andet, at man heller ikke vilde kunne blive enig om nogen almindelig Frihed for Haandværket; derimod troede man at kunne blive enig om at tilvejebringe en saadan, som Regel i alt Fald, dog med visse Undtagelser, for Storindustrien. Det er det, som nærmest har faaet sit Udtryk i nærværende Lovforslag, og jeg vil sige, at paa det Gebet er man kommen hinanden betydeligt nærmere i forrige Samling, end man var kommen tidligere. Den Gang, da jeg i forrige Samling forelagde Lovforslaget, indbefattede det kun Spørgsmaalet om de handlende, om Butikkernes Lukning, og det var begrundet dert, at jeg efter bedste Skøn virkelig ikke kunde anse andet for at være noget, man var enig om fra alle Sider, end netop det. Det stod virkelig for mig saaledes, at det var det eneste, man egentlig var saa nogenlunde enig om under de foregaaende Forhandlinger. Derfor tænkte jeg, at man i alt Fald kunde gøre dette Skridt, især da der netop i denne Samfundsklasse havde været en livlig Bevægelse for at faa Søndagsfrihed, en livligere Bevægelse, end der havde været i andre Samfundsklasser. Under Sagens Behandling ytrede jeg jo i øvrigt, at jeg ikke havde noget mod at gaa videre, for saa vidt man kunde blive enig om noget, og der viste det sig, som sagt, saa, at man kunde naa til noget med Hensyn til Storindustrien, som jeg nu betegner det med et Ord, men ikke længere heller. De Udtryk, som Lovforslaget bruger i § 3, ere beregnede paa saa godt som muligt at udtrykke den Tanke, at man vil lade det egentlige Haandværk ligge, ikke gribe ind der mere, end den gældende Lov gør — der er jo nemlig visse Haandværksarbejder, som efter den gældende Lov ere forbudte — men at man kun vilde holde sig til større Industrier. Naar man der skulde drage en Grænse, var det for øvrigt ogsaa Bansteligheden ved Drøftelsen i disse Udvalg, hvordan denne Grænse skulde